

УДК 336.771

Коваленко Вікторія Володимирівна
д. е. н., професор кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет (Україна)

МІСЦЕ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУ У РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

JEL classification: F210; G180; L260; M200

Основними перешкодами для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні є: недостатність фінансового забезпечення; недосконалість законодавства; нерозвиненість фінансово-кредитного механізму; карантинні обмеження, пов'язані з COVID-19. З огляду на характер дестабілізуючих чинників, особливої уваги набуває надання пропозицій щодо підвищення ролі банківського кредитування у формуванні фінансово-інвестиційного механізму розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.

На сьогодні державними банками України пропонуються банківські продукти та програми допомоги малому і середньому підприємству, зокрема:

АТ «Ощадбанк»: акційне кредитування АПК; програма часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва; соціальне підприємство кредитування спільно з WNISEF; програми підтримки МСБ від місцевих органів влади; банківська гарантія; бланкові (беззаставні) овердрафти клієнтам ММСБ; кредитування ОСББ/ЖБК; авалювання векселів; придбання нових та бувших у використанні транспортних засобів, сільськогосподарської техніки та обладнання. Також, АТ «Ощадбанк» було створено програму підтримки підприємництва «Будуй своє», головною метою якої є надання малому і середньому підприємству наступних можливостей: навчання та консалтинг для підприємців і

стартапів; швидке відкриття рахунку, миттєва картка та зручний інтернет-банк; інструменти для ведення бізнесу від партнерів програми на привабливих умовах; отримання фінансової підтримки.

АТ «Укресімбанк»: запроваджена низка фінансових продуктів для малого і середнього підприємництва, зокрема: кредити малому і середньому підприємству в аграрному секторі (кредити на купівлю пального, добрива, кормів, ремонт обладнання; кредити на купівлю сільськогосподарської техніки та обладнання; кредити на купівлю тварин, закладку багаторічних рослин; кредити на купівлю елеваторів, фермерських споруд та обслуговуючих будівель; кредитування за програмою «Білоруський імпорт» (придбання сільськогосподарської техніки та обладнання; придбання обладнання, устаткування; придбання транспортних засобів та інші фінансові продукти).

АБ «Укргазбанк»: як соціально-орієнтований банк, приділяє представникам малого та середнього бізнесу, діяльність яких пов'язана з впровадженням екологічних та енергоефективних проєктів, «зелених технологій», проєктів з використанням вторинної сировини, альтернативних видів енергії, збереженням навколишнього середовища тощо. Окрему пріоритетність банком надано кредитуванню за наступними напрямками:

- в межах державної програми стимулювання енергоефективних заходів у житловому секторі. Кредитування на проведення енергоефективних заходів об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та житлово-будівельних кооперативів (ЖБК), за яким Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України здійснюється відшкодування 40-70% від суми кредиту;

- в межах співпраці банку з Урядом Республіки Білорусь. Кредитування клієнтів МСБ на придбання нового обладнання, сільськогосподарської техніки та транспортних засобів, що вироблені в Республіці Білорусь та реалізуються на території України. Програма передбачає відшкодування частини процентної ставки Урядом Республіки Білорусь;

- в межах співпраці Банку з Німецько-Українським фондом (НУФ). Окремі програми кредитування за рахунок коштів НУФ передбачають встановлення процентних ставок кредитування, які є одними із найнижчих на фінансовому ринку України.

Банк одним із перших на ринку України запровадив лінійку ЕКО-продуктів та пропонує таким клієнтам скористатися додатковою лояльністю банку у вигляді ЕКО-надбавки до депозитних програм та зниженої процентної ставки по кредитних програмах [1].

В умовах кризи, яка викликана пандемією коронавірусної хвороби COVID-19, Національним банком України прийнято заходи щодо надання рекомендацій банкам ввести особливий пільговий період обслуговування кредитів в період дії карантину для населення та бізнесу. Банки мають декілька варіантів реструктуризації кредитів, а саме: повне або часткове звільнення від сплати тіла кредиту на час карантину з відповідним подовженням позики; капіталізація відсоткових платежів [2]. Також у зазначених умовах була прийнята державна програма «Доступні кредити 5-7-9 %», яка передбачає певні умови, характеристика яких наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Умови державної програми «Доступні кредити 5-7-9 %»

5% річних	7% річних	9% річних
Для бізнесу з річним доходом до 50 млн грн.	Для бізнесу з річним доходом до 50 млн. грн.	Для бізнесу з річним доходом більше 50 млн. грн.
За умови найму не менше 2 працівників протягом одного кварталу	За кожне нове робоче місце відсоткова ставка зменшується на 0,5% річних, але не менше 5% річних	За кожне нове робоче місце відсоткова ставка зменшується на 0,5% річних, але не менше 5% річних
Мета кредиту		
Кредит на фінансування інвестиційного проєкту МСП (інвестиційний проєкт); Кредит на поповнення обігових коштів, необхідних для реалізації інвестиційного проєкту в розмірі до 25% від його вартості (надається виключно у поєднанні з інвестиційним проєктом), валюта кредиту – гривня.		

Джерело: [3]

Для розвитку банківського кредитування малого та середнього бізнесу в Україні, за доцільне є прийняття на рівні держави певних заходів, які б забезпечили зниження процентної ставки за кредитами, сприяння розширенню спектру банківських послуг для представників малого та середнього бізнесу, розробленню нових гарантійних схем фінансово-кредитної підтримки,

вдосконалення технологій та дистанційного обслуговування під час кредитування суб'єктів підприємницької діяльності. Для стимулювання розвитку банківського кредитування малого й середнього бізнесу в Україні варто також використовувати зарубіжний досвід, зокрема, у створенні дієвих фондів сприяння кредитуванню малого та середнього бізнесу.

Література

1. *Банківські продукти та програми допомоги малому і середньому підприємству* / Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України : сайт. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2021).
2. *НБУ рекомендує банкам реструктуризувати кредити позичальникам, які постраждали через пов'язані із пандемією обмеження* / Національний банк України : сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua> (дата звернення: 15.03.2021).
3. *Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%»*. URL: <https://5-7-9.gov.ua> (дата звернення: 17.03.2021).